

E. O.

"La tecnica del secolo", Armando Silvestri, Milano 1956; "L'acciaio", Fausto Masi, Milano 1956; "Vita dei metalli", Felice de Carli, Milano 1956 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/1, 176-177

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Joachim G. Leithäuser, *Die zweite Schöpfung der Welt — eine Geschichte der grossen technischen Erfindungen von Heute*, Safari-Verlag, Berlin 1954, s. 419, rys. 220.

Drugim stworzeniem świata nazywa Leithäuser niezwykle rozwój techniki w ostatnich dziesiątkach lat, w których ludzkość osiągnęła więcej niż w ciągu wielu uprzednich wieków i tysiącleci.

Rozwój ten jest tak szybki, a udział tak dużej większości ludzi ogranicza się w nim jedynie do roli statystów, że nie zdajemy sobie sprawy z biegu tego historycznego procesu. Autor stawia więc sobie za cel nakreślenie drogi rozwojowej większych wynalazków doby dzisiejszej, by ukazać czytelnikowi, jak kształtował się świat, w którym żyje.

Książka składa się z trzech części. Pierwsza: *Przebudzenie sił* — poświęcona jest dziejom opanowywania przez człowieka podstawowych źródeł energii, począwszy od siły wody i wiatru po rozbitcie atomu. Część druga: *W walce z przestrzenią i czasem* — zawiera szkice rozwoju kolei, żeglugi, samochodów, lotnictwa i łączności. Wreszcie trzecia: *Sztuczne udoskonalenie świata* — to zarys dróg rozwoju budownictwa, włókiennictwa, techniki świetlnej, drukarstwa, techniki utrwalania dźwięku i wreszcie drogi powstania i rozwoju automatyzacji.

Nie jest to książka w ścisłym sensie tego słowa naukowa, może spełnić jednak ogromną rolę w kształtowaniu wśród czytelników nowego spojrzenia na świat techniki. Zawierając bardzo bogaty materiał historyczny, interesująco podany, stanowi ona cenną publikację popularnonaukową. Biorąc pod uwagę, że jest to książka zachodnio-niemiecka, warto podkreślić umieszczenie w niej — nielicznych wprawdzie — wzmianek o wynalazcach słowiańskich, a także o wynalazcach chińskich. Na szczególną uwagę zasługują ilustracje, ciekawie dobrane, a gdzie indziej rzadko spotykane. Jakość ich technicznego wykonania również zasługuje na pochwałę.

S. F.

Armando Silvestri, *La tecnica del secolo*, Casa Editrice dr. Francesco Vallardi, Milano 1956, s. XVI + 396.

Fausto Masi, *L'acciaio*, Casa Editrice dr. Francesco Vallardi, Milano 1956, s. X + 174.

Felice de Carli, *Vita dei metalli*, Casa Editrice dr. Francesco Vallardi, Milano 1956, s. XIV + 269.

W zapoczątkowanej ostatnio serii popularnonaukowej *Il Prisma*, redagowanej przez G. Castelfranchi, a wydawanej w Mediolanie przez wydawnictwo dr Vallardi, ukazały się jako pozycje druga, trzecia i piąta, trzy książki interesujące historię techniki.

Pierwsza pozycja *Technika stulecia* stanowi przegląd współczesnej techniki, ujęty nie statycznie, lecz rozwojowo. W 29 rozdziałach omawia autor najnowsze dzieje poszczególnych gałęzi techniki, zbyt mało tylko — być może — poświęcając uwagi rozwojowi automatyzacji.

Dwie pozostałe książki dotyczą dziejów hutnictwa i znaczenia metali w życiu współczesnym. Książka Masi poświęcona jest żelazu i stali, książka

natomiast de Carli wszystkim metalom, ze szczególnym zwróceniem uwagi na metale nieżelazne.

Ładnie wydane i dobrze — choć może niezbyt bogato ilustrowane — pierwsze pozycje serii *Il Prisma* zdają się zapowiadać poważny wkład do literatury popularnonaukowej, która z reguły opierać się musi na historycznym ujęciu rozwoju nauki i techniki.

E. O.

E. J. Pokorný, *Narodziny liczby*, Państwowe Wydawnictwo Iskry, Warszawa 1957, s. 244.

Jest to bardzo ciekawie i przystępnie przedstawiona historia niektórych podstawowych działów matematyki. Materiał uporządkowany jest w dziesięciu rozdziałach dotyczących następujących zagadnień: powstanie liczby, dziesiątkowy układ pozycyjny i jak liczono dawniej, niedziesiątkowe układy numeracji, jakich znaków używano przy zapisywaniu liczb w układach niepozycyjnych, przyrządy do liczenia, wprowadzenie liczb ułamkowych, wprowadzenie liczb niewymiernych, wprowadzenie liczb względnych, wprowadzenie liczb urojonych, oznaczenia literowe w algebrze i zadania o historycznym znaczeniu.

Całość — mimo dosyć popularnego ujęcia — zawiera wiele istotnych informacji z historii matematyki. Bardzo ciekawy jest rozdział dziesiąty, w którym są zamieszczone zadania i rozwiązania o znaczeniu historycznym. Poczynając od zadań z papirusa Rhinda, najstarszego dokumentu matematycznego, a kończąc na zadaniach z wieku XVII. Na końcu książki umieszczone są krótkie notki biograficzne dotyczące 60 wybitniejszych matematyków, których nazwiska występują w książce. Można tę książkę polecić wszystkim zainteresowanym, gdyż stanowi ona przykład interesującego ujęcia rozwoju dyscypliny naukowej.

B. O.

Anna Mierzecka, *Zdobywcy tajemnic atomu*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1957, s. 308.

Książka o charakterze wybitnie popularnonaukowym jest przeznaczona raczej dla młodzieży. Zawiera ona szesnaście rozdziałów, z których każdy stanowi osobną opowieść dotyczącą jednej z wybitnych postaci, zasłużonych na polu badania tajemnic budowy materii. Autorka w lekkiej, beletrystycznej formie kreśli przebieg zdobywania przez ludzkość wiedzy w tej dziedzinie i rozwój pojęć od Demokryta i Arystotelesa do czasów dzisiejszych. Książka jest bogato ilustrowana.

B. O.

B. L. Van Der Waerden, *Science Awakening*, na ang. tłumaczył Arnold Dresden, P. Noordhoff Ltd., Groningen Holland 1954, s. 306 (tytuł oryginału holenderskiego *Ontwakende Wetenschap — Przebudzenie nauki*).

Książka obejmuje historię powstania i rozwoju matematyki u starożytnych Egipcjan, Babilończyków i Greków oraz ówczesne jej zastosowania